

ଓଡ଼ିଆନ୍ ଅବିଯାନ ସାପ୍ତାହିକ

ABHIYAN WEEKLY

abhiyanweekly40@gmail.com

वर्ष : ३८ / अंक : १४ / २०७७ कातिक १४ गते शुक्रबार / 30 Oct., 2020 / मूल्य रु. १०/-

गोयलसँगको भेट सन्देशमा हरायो

काठमाडौं । प्रधानमन्त्री केपी ओलीले दरैँको उपलक्ष्यमा गत शुक्रबार देशबासीहरूको नाममा एक सन्देश दिएका छन् । प्रधानमन्त्री देशबासीको नाममा दिएको सन्देशमा बुधबार राति भारतीय जासुस र' का प्रमुख सामन्तकुमार गोलयसँग भएको भेटका बारेमा एक शब्दसम्म उच्चारण नगरेको विषयमा प्रधानमन्त्रीको चौतर्फी विरोध भएको छ । नेपाल भ्रमणमा गोयल गत कार्तिक ६ गते काठमाडौं आएका थिए । गोयलले प्रधानमन्त्रीसँग खण्डै २ घण्टाभन्दा बढी गोप्य छलफल गरेका थिए । उक्त छलफलका बारेमा के विषयमा भयो भनेर कही बताइएको छैन । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल वरिष्ठ नेता माधव नेपाल र प्रमुख प्रतिपक्षी दलका नेता एवं कांग्रेसका

»बाँकी ८ पेजता

नरवणेको वरण २० गते

काठमाडौं । नेपाल चीनको इसारामा चल्छ भन्ने आरोप लगाउने भारतीय सेनाध्यक्ष मुकुन्द नरवणेको नेपालका राष्ट्रपतिले कातिक २० गते बरण गरेर नेपाली सेनाको मानार्थ महारथीको सम्मान दिने भएकी छिन् ।

जसले नेपाललाई गाली गर्छ, अपमानित गर्छ, नेपाली भूभाग मिवेर भारतीय भूभाग भन्छ, उसैलाई पुरस्कार । नेपालले यो परम्परालाई पछाडि धक्केलेर कूटनीतिक जोल्ट दिनसक्ष्यो तर भारतीय 'र' प्रमुख नै आएर धन्क्याएपछि दुई तिहाइको सरकार र राष्ट्रपति

»» बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्री चुप मन्त्रीहरू बोले

काठमाडौं । गत हप्ता भारतीय जासुसी संस्था रिसर्च एण्ड एनालाइसिस विडका प्रमुख सामन्तकुमार गोयलले नेपालको भ्रमण गरे । नेपालको भ्रमणको क्रममा उनले प्रधानमन्त्री कीपो ओलीसँग मध्यरातमा गोप्य भेटघाट गरेपछि त्यसको चौतर्फी विरोध भएको भएपनि प्रधानमन्त्री ओलीले दशैको उपलक्षका देशबासीहरूका नाममा दिएको सन्देशमा गोयलसँगको भेटघाटका विषयमा एक शब्द सम्म उच्चारण गर्न मानसिव ठानेनन् । संधीय संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल लगायत अन्य विभिन्न तहबाट प्रधानमन्त्री र गोयलबीचको भेटघाटका बारेमा भएका कुराकानी सार्वजनिक हुनुपर्न भाग भै रहेको बेला प्रधानमन्त्रीका विश्वासपात्र लुम्बिनी प्रदेशका मुख्यमन्त्री एंव नेकपाको थारी समितिका सदस्य शंकर

पोखरेल्ले शनिवार ट्वीट गर्दै भने गोयल भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको दूतका रुपमा प्रधानमन्त्रीलाई भेट्न आउनुभएको भनि सार्वजनिक गर्नभएको छ ।

पछिल्लो समयमा नेपाल र भारतबीचको सम्बन्धमा तिक्तता आईरहेको बेला नेपालले वार्ताको लागि भारतलाई पटक पटक आग्रह गर्दा वार्तासम्म हुन नसकिरहेको बेला जासुसी संस्थाका प्रमुखलाई नेपालका प्रधानमन्त्रीसँग वार्ता गर्न पठाउनुले कुट्टनीतिक र राजनैतिक क्षेत्रमा अनेक प्रश्नहरू उठेका छन् । जासुसी संस्थाका प्रमुख एउटा कर्मचारी भएको र कर्मचारी तहबाट समस्याको समाधान हुन सक्ने कुनै सम्भावना समेत नरहेकाको बेला प्रधानमन्त्री ओलीले गोप्य भेटघाट गर्नु र

» बाँकी ८ पेजमा

के नेकपा विभाजनको संघारमा पुगेकै हो त ?

काठमाडौं । सत्ताधारी दल नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीभित्रको आन्तरिक द्वन्द्व समाप्त भएको घोषणा केही दिन अधि गरिएपनि वास्तविकता त्यस्तो देखिएको छैन । केही दिन पहिला कर्णाली प्रदेशको सरकार विरुद्ध सत्ताधारी दलकै ७८ सांसदहरूले मुख्यमन्त्री महेन्द्र बहादुर शाहीका विरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव संसदमा दर्ता गराएका थिए । अविश्वासको प्रस्ताव संसदमा दर्ता गराएपछि नेकपाको दुवै अध्यक्षहरूले कर्णाली प्रदेशका मुख्यमन्त्री शाही सहित पार्टीका पदाधिकारीहरस्लाई काठमाडौंमै बोलाएर छफल गरेपनि समस्याको समाधान हुन सकेको थिएन । कार्तिक ५ र ७ गते पार्टीका दुवै अध्यक्षले पार्टीको कर्णाली प्रदेशका पदाधिकारीहरस्लाई बेगलबोगलै पत्र पताएको ह्वाले पार्टीभित्रको आन्तरिक द्वन्द्व सङ्करमै

छताछुल्ल भएको छ ।
प्रधानमन्त्री एवं पार्टी अध्यक्ष केपी ओलीले
मुख्यमन्त्री शाहीलाई शनिबार हटाइएका मुख्य
सचेतक गुलावजङ्ग शाहीमाथि तपाइले गरेको
कारबाही फिर्ता लिन र उनलाई पहिलाकै
जिम्मेवारी दिन निर्देशन कार्तिक २ गते अध्यक्षीय
कार्तिक ४ गते मंगलबार विहान प्रधानमन्त्री निवास
बालुवाटारमा भएको भेटघाटमा कर्णाली प्रदेशका
विषयमा छलफल भई अविश्वासको प्रस्ताव खारेज
गर्ने वा फिर्ता लिने र प्रमुख सचेतक विषयपनि
प्रदेश कमिटी र प्रदेश सरकारले तै समाधान गर्ने
सुझाव दिने समझदारी भएको भन्दै त्यसै अनुरूप
गर्न निर्देशन दिनुभएको छ । दुवै अध्यक्षहरूले

ढाडमा टेकेर टाउकोमा हान्ने रणनीतिसा दाहाल

काठमाडौं । सत्ताधारी दलभित्रको आन्तरिक ह्वच्च चलिरहेको बेला पार्टीका दुई अध्यक्ष मध्येका एक अध्यक्ष पुष्पकलम दाहालले संविधानसभाद्वारा अस्तीकार गरिएको मुद्दालाई व्यक्तिगत स्वार्थका लागि पुनः उठाएका छन् । कर्णाली प्रदेशमा भएको सत्ताधारी दलभित्रको विवादलाई पार्टीका दुवै अध्यक्षहरूले मिलाउन नसकेपछि पार्टीका दुवै अध्यक्षले कर्णाली प्रदेश कमिटीलाई अलग अलग मितिमा अलग अलग पत्र पठाएका

पार्टीका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री केपी
ओलीले कार्तिक ५ गते जिल्ला कमिटी र
प्रदेश मुख्यमन्त्रीलाई पत्र पठाउँदै भनेका
थिए मुख्यमन्त्रीबाट बर्खास्त गरिएका
मुख्य सचेतक गुलावजड शाहीलाई मुख्य
सचेतकमै कायम राख्न भनेर । पार्टी अध्यक्ष

एवं प्रधानमन्त्रीले त्यस्तो पत्र पठाएको दुर्व
दिनपछि पार्टीका अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल
दाहालले कार्तिक ७ गते अर्को पत्र पठाउँदै
भनेका छन् आत्मनिर्णयको अधिकारसहितको
संघीयतालाई पुनः विज्ञाहार्जने प्रयास गरेका
छन् । अध्यक्ष दाहालले प्रदेश इन्वार्ज समेत
रहनु भएका नेकपाको स्थायी समितिका
सदस्य जनार्दन शर्मालाई लिखित पत्र पठाउँदै
भनेका छन् प्रेशले आफूखुसी जस्तोसुकै
निर्णय लिन सक्ने भएकाले प्रदेशले नै निर्णय
गर्नु । अध्यक्षले त्यस्तो पत्र पठाउनु भनेको
माओवादी कालमा उठाइएका त्यो मुद्दालाई
समितिजान्मभाबमा अस्तीकार परिस्केतो हो ।

सावधानसमाल अस्वाकार गारसका हा ।
तत्कालिन संविधान सभामा माओवादीका
अध्यक्ष समेत रहेका दाहालले देश नै दुक्राउने
गरी त्यो मुदालाई बोक्नुभएको थियो ।
दाहालको त्यो महालाई तत्कालिन नेकपा

सहित नेपाली कांग्रेसले अस्वीकार गरेका थिए । त्यसबेला त्यो मुद्दामा नेकपा एमालेका सबै वरिष्ठ नेताहरू विपक्षमा उभिएका हुनाले र कांग्रेसले समेत अस्वीकार गरेको हुनाले त्यो मुद्दा ढुङ्गिएको थियो । आत्मनिर्णयको अधिकार सहितको संघीयताले मुलुक नै द्रुक्रिन सक्ने र त्यो मुद्दा विवेशीहस्तो योजनामा आएको भन्दै माओवादी बाहेकका सबै दलले विरोध गरेका थिए । तर अहिले आफूले पार्टीको कार्यकारी अध्यक्षको अधिकार पाएपछि दाहालले फेरी त्यही ढुङ्गिसकेको मुद्दालाई उठाउनु षड्यन्त्रपूर्ण रहेको छ । अध्यक्ष दाहालले तत्कालिन नेकपा एमालेका नेताहरू भित्र खेल्दै आउनुभएको र अहिले नेकपाका वरिष्ठ नेता माधव नेपालको दबावमा त्यस्तो मुद्दा उठाइएको भन्दै नेता नेपालको अडानमाथि नै प्रश्न उठाइदिनुभएको

Minorities get a toothless commission

Waqar Gillani

The federal government has reconstituted its National Commission for Minorities.

According to a notification issued by the Ministry of Religious Affairs and Interfaith Harmony on May 11, the body will be headed by Chela Ram Kewlani. It will formulate "national policy to promote peace and interfaith harmony".

However, several minority groups and human rights bodies have expressed reservations regarding the composition and powers of the commission.

Critics say the 16-member commission has been notified without legislation and lacks independence.

When it comes to minorities, Pakistan has a checkered record. Over the years, minorities have suffered persecution in various forms, including terrorist attacks, target killings, destruction of worship places and repressive laws. Successive governments have tried to change that, at least on paper.

According to rights activists, the latest development is a cosmetic move. In September 2013, a gruesome attack against a church in Peshawar prompted the then chief justice of Pakistan to take suo motu notice of the matter. During the proceedings, the CJP asked what steps the state had taken to protect minorities. Following consecutive hearings, the court delivered a detailed judgment urging the state/government to take serious measures to protect religious minorities' rights and form a body through

parliamentary legislation to safeguard their rights.

However, the judgment, considered as a milestone in the history of minority rights, was not fully implemented. The apex court later formed an implementation bench to oversee the actions taken by the government.

In 2019, the SC also formed a one-member commission to ensure the implementation of the SC judgment. Retired civil servant Dr Shoaib Suddle heads the implementation commission.

In its latest report submitted two weeks ago, Suddle stated that the commission was facing non-cooperation from the Ministry of Religious Affairs and Interfaith Harmony.

In its 2014 judgment, the SC had stated: "A National Council for Minorities' Rights be constituted. The function of the said Council should inter alia be to monitor the practical realization of the rights and safeguards provided to the minorities under the Constitution and law. The Council should also be mandated to frame policy recommendations for safeguarding and protecting minorities' rights by the Provincial and Federal Government(s)."

So, the government had set up a National Commission for Minorities in 2014 in compliance with the SC judgment. However, the commission was not in line with the SC ruling. It was in this backdrop that the current government decided to reconstitute the body.

Now, Shoaib Suddle has moved the apex court against this reconstitution of the

commission, saying it is in violation of the spirit of the apex court's 2014 judgment.

"This constitution of the commission is contradictory to the SC judgment. Such a commission must be a legislated statutory body on the lines of existing statutory bodies like National Human Rights Commission, National Commission on Status of Women and recently set up commission to safeguard the rights of children," he says.

Meanwhile, several human rights bodies and minority groups have strongly objected to the inclusion of six ex-officio members and two Muslim scholars in the commission.

One of the Muslim scholars is the government-appointed khateeb of the Badshahi Masjid. The other member is from a pro-government seminary.

The Human Rights Commission of Pakistan (HRCP) has expressed strong reservations concerning the formation of a national minorities' commission through a cabinet decision based on a summary moved by the Ministry of Religious Affairs and Interfaith Harmony. "We urge the government to set up the long demanded national council or commission for minorities up through effective legislation in the spirit of the 2014 judgment," Haris Khalique of the HRCP says.

The Women Action Forum has also rejected the commission, stating that "such unilateral decisions undermine the parliamentary process and weaken democratic consensus without serving the purpose of protecting minorities and

amounts to contempt of court by violating a judgment based on the national and international principles." The forum warns that "such dangerous games of identity politics are what encourage extremism in Pakistan and have led to murderous results... It is a travesty that nearly half the members of this commission for minorities are from the majority Muslim community."

"The government of Pakistan has been running the religious minorities' affairs through ad-hocism and toothless bodies," Peter Jacob, who heads Centre for Social Justice, says.

"We think there is nothing new and the recent formation of the Minorities Commission is a rehash of old practices and merely an administrative action."

He says it is quite obvious that the government is not interested in solving the issue. "In fact, its composition puts a big question mark on its performance. It is a mere eyewash."

Interestingly, rather than focusing on safeguarding the rights of minorities, the commissions' Terms of Reference state that "it will formulate proposals for amending laws/policies which are reported to be discriminatory towards religious minorities, recommend steps to ensure maximum and effective participation by the members of minority communities in all aspects of national life, ensure effective participation and association of minority communities with their religious and cultural festivals and celebrations. The commission will also look into the grievances

and representations made by members of any minority community".

Most of the matters that the commission is going to address are already in purview of existing official bodies.

For example, matters pertaining to Hindu community and their worship places are controlled by the Evacuee Trust Property Board.

Similarly, the National Human Rights Commission (NHRC) takes up complaints of minority rights violations.

The parliament too has recently formed a joint special committee of National Assembly and Senate members to discuss the issue of forced conversions.

"I think there is a wide misunderstanding about this recently set-up Minorities Commission," says Qibla Ayaz, the Council of Islamic Ideology (CII) chairman, who is also an ex-officio member of the new commission.

"The commission is not for the welfare of minorities and has no veto over government decisions. It is merely a forum to promote interfaith harmony and healthy discussion."

He says there is a lot of international pressure on Pakistan to safeguard minority rights. "The annual reports on religious freedom also have negative references regarding Pakistan. This also leads to imposition of conditions by various international bodies like FATF (Financial Action task Force). The commission is an official effort to control such damage and fulfill international obligations and show the world that Pakistan is making progress in such matters," he says.

Internationalization of India's Anti-Muslim Bigotry

Mr Kabir

With the advent of social media, it is much difficult for rulers and politicians to speak lies and to hide information. In this regard, despite twisting the facts, under the regime of Prime Minister Narendra Modi, India's religious bigotry has continued unabated against the religious minorities, especially the Muslims. In this respect, the United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) in its annual report released on April 28, this year, recommended that the State Department should designate India as Country of Particular Concern (CPC), for "engaging in and tolerating systematic, ongoing, and egregious religious freedom violations, as defined by the International Religious Freedom Act (IRFA)".

The independent US federal government commission also pushed for imposing targeted sanctions on Indian government agencies and officials responsible for severe violations of religious freedom by freezing those individuals' assets and/or barring their entry into the US under human rights-related financial and visa authorities. The USCIRF proposed allocating funding to support civil society in India to create a monitoring and early warning system in partnership—to challenge hate speech and confront religious-based hate crimes—incitement to violence.

The USCIRF report said: "In December 2019, parliament passed the CAA [Citizenship Amendment Act 2019]...a pathway to citizenship for non-Muslim migrants already in India from Afghanistan, Bangladesh, and Pakistan by treating them as refugees fleeing religious persecution... The CAA would be even more problematic in conjunction with a nationwide NRC [National Register of Citizens], which could be modeled after the statewide NRC in Assam, and is a goal outlined in the BJP's manifesto...this potentially exposes millions of Muslims to detention, deportation and statelessness...cow protection had been promoted as a key issue by the BJP and the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS)...Lynch mobs, often organised over social media, have attacked minorities—including Muslims, Christians, and Dalits...Since the BJP came to power in 2014, there have been over 100 attacks... Empowered by anti-conversion laws and often with the police's complicity, Hindutva groups also conduct campaigns of harassment, social exclusion and violence against religious minorities...in August last year, India stripped the Muslim-majority occupied Jammu and Kashmir of its autonomy and imposed security measures, including restricting freedom of movement and assembly, cutting Internet and phone access, and arresting Kashmiri leaders, including religious leaders".

It is notable that under the guise of coronavirus, Indian rulers have been imposing various kinds of restrictions on the Muslims. Modi's government and the health ministry claimed that Muslims are spreading this virus. Availing this opportunity, Hindu extremists have set off a series of assaults against Muslims across the country. In the recent past, Al Jazeera, The New York Times and Time magazine reported: "Muslims have been beaten up, nearly lynched, run out of their neighborhoods or attacked in mosques...Hindu extremists are scapegoating the country's entire Muslim population for deliberately spreading the virus through "corona jihad, Indian hospitals segregate Muslim and Hindu coronavirus patients... In what many are calling a case of "apartheid" during a global pandemic...made separate wards for Hindu and Muslim patients. It is a decision of the government".

Particularly, Al Jazeera wrote in April and May, this year: "Did those who commit crimes against humanity against Muslims in India and violate their rights think that Muslims will remain silent about these crimes and do not move politically, legally and economically against them? a statement by the general secretariat of the Kuwait Council of Ministers said... Earlier, on April 18, the OIC had issued a statement, urging India to take urgent steps to stop the

growing tide of Islamophobia in the country...people in the Gulf countries felt outraged over the way Indian Muslims were being blamed for the coronavirus pandemic.... About 8.5 million Indians live and work in Gulf countries, a significant number of Hindus. In the past month, at least six Hindus working in the Gulf region have lost their jobs charged for their social media posts [Against the Muslims]...The level of hubris of the Hindutva fascists shocked people throughout the world, changing previously held opinions...Princess Hend al-Qassimi, a member of the UAE royal family, warned openly racist and discriminatory Indians in the Gulf that they will be fined and made to leave the country...there has been an unprecedented surge in Arabs openly criticising the growing anti-Muslim rhetoric in India...several prominent activists in the Gulf region turned to social media to highlight what they describe as "ill-treatment" of Muslims...Many of them are decrying the killing of Muslims without reason, while others have said the assault by the RSS—the BJP's parent body—on Muslims is unacceptable and have labelled it a "terrorist" group that should be banned in the Gulf... a civil campaign had been started to highlight the malicious propaganda by BJP and the RSS against Muslims and to decrease business relations with India. Kuwait has appealed to the OIC to intervene in India

to tackle anti-Muslim sentiment in the country". Meanwhile, taking organization of Modi-led religious discriminatory policies, the White House has unfollowed Premier Modi on Twitter sending the micro-blogging site into a frenzy over a possible souring of ties between the world leaders. It also unfollowed the Twitter handle of Indian President Ram Nath Kovind, the Prime Minister's office, as well as, the Indian embassy in the US. And responding to the US President Donald Trump's claim that he had seen evidence which indicated the coronavirus emerged from a virology institute in Wuhan, China—Beijing deliberately spread COVID-19, World Health Organization's (WHO) head of emergencies, Dr. Michael Ryan repeatedly said on May 2, 2020, that "we are assured that this virus is natural in origin."

Notably, COVID-19 which has affected the entire world does not see race, religion, colour, caste, creed, language, or borders before targeting any country. Its elimination needs global unity. But, it is regrettable that Modi-led BJP, VHP and RSS, including other Hindu extremist parties are leading the racist Hindutva supremacists against the Muslims in the occupied Kashmir and across India. In fact, it is a primary part of Modi's belief system to persecute the Indian Muslims. Nonetheless, India's anti-Muslim bigotry has been internationalized.

लोकलज्जा नभएको नाड्गोतन्त्र, लोकतन्त्र

• राजन कार्कि

rajan2012karki@yahoo.com

नहटाएको हो ।

२०२८ सालमा राजा महेन्द्रको मृत्युपछि चीन र भारतका वीच पनि ती नाका क्षेत्रमा तनाव नबढेका कारणले र नेपालमा राजनीतिक अस्थिरता बढ्दै गएकाले र कालापानी राष्ट्रको ध्यान जान सकेन । विकट, उपेक्षित क्षेत्रका रूपमा रहेको कालापानी क्षेत्रलाई बिस्तारै भवितव्य भारतले परिपक्व सैनिक कायाम्पका रूपमा विकास गर्दै गयो । भारतीय लेखक अवतार सिंह भासिनले पनि नेपाल भारत सम्बन्धका दस्तावेज पुस्तकमा यही कुरा लेखेका छन् । विश्ववन्युथाप र हिमिकेश शाहले पनि यही कुरा बताएका छन् । डा.भेषबहादुर थापाको जिब्रो भने हो ढोइनजस्ते लरबाराएको देखिन्छ ।

लामो समयपछि आएर कालापानी क्षेत्रको समस्या संक्रमित हुन्युगेको छ ।

कालापानी परको चीन भारतीयको सीमाक्षेत्र गल्वान घाँटीमा चीन र भारतका वीचमा युद्धको जर्तो तनावपूर्ण विवादले गर्दा भारतले नेपालका कालापानी, लिम्पियाधुरा, लिपुलेक क्षेत्रलाई आफ्नो नक्सामा समावेश गन्यो, नेपालले पनि संसदबाट ती क्षेत्र नेपालको हो भनेर आफ्नो नक्सामा समावेश गरेको छ । उता चीन र भारतीय युद्धको माहोल, यथा नेपाल र भारतीय सीमा अतिक्रमणको बाफाबाप । यस्तो बेलामा भारतले अर्को देशमा सुराक्षी गर्ने, हत्या, नरसंहार गराउनसक्ने र अजस्तो संख्याका प्रमुखलाई जर्मी जहाजमै नेपालमा पठाएर तर्साउने काम गरेको छ ।

नेपालले अतिक्रमित भूमि नेपालको

नक्सामा हाल्नुको कारण चीनको इसारामा, बहाकाउमा लागेर हो भने भारतीय ख्तल सेनाध्यक्षलाई कातिक २० गते नेपाली सेनाको महारथीको सम्मानबाट बरण गर्दै । यो सबै नेपालको कमजोर कूटनीतिका कारणले भइरहेको छ । जुन भारत र पश्चिमाहरु नेपाली भूमि चीनीविरुद्ध प्रयोग गरिरहेका छन्, त्यही भारतको पकडमा नेपाल छ भन्ने सन्देश दिएर नेपाली राजनीति र कूटनीतिको नाड गोपन देखाउने कार्यले नेपाल कमजोर थियो, अफ कमजोर हुने संकेतहरू हुन् ।

२०४६ सालको परिवर्तन अधि र पछिका दिनहरूमा राजा वीरेन्द्रले चीनबाट हतियार खरिद गर्दा, वीरेन्द्र बश नै बिनास गरियो । चीन अध्ययन केन्द्रले प्रकाशित सन २००५

मा प्रकाशित गरेको पुस्तकका लेखक चीनका सहप्रावाड्चुडले नेपाल्स नेशनल डिफेन्सिभ स्ट्राटेजी एण्ड नेपाल-चाइना रिलेसन पुस्तकमा लेखेका छन्- दरवार हत्याकाण्डमा भारतको हात छ ।

बंगलादेशमा भएको १३औं सार्क शिवर सम्मेलनमा राजा ज्ञानेन्द्रले चीनलाई परिवक्षकमा राजन प्रस्ताव गरेपछि माओवादी र ७ राजनीतिक दललाई मिलाएर राजतन्त्रविरुद्ध जनआन्दोलनमा मलजल गर्न भारतले राजतन्त्र नै सिद्धाइदियो ।

दरवार हत्याकाण्ड र नेपालबाट राजतन्त्र

जब नेपाल बोल्पो, तब लिपुलेक मामिलामा दु प्लस वान को नयाँ नीति आयो । अर्थे भारत र चीन दु छन्, यी दु वीच नेपाल वान बनिसकेको छन् । नेपालले आपति जनाएपछि चीनले लिपुलेकबाट भारतसँग गर्न भनिएको व्यापार मार्गलाई राजमार्ग बनाउन बाँकी ५ किलोमिटरको काम रोकेको छ ।

यसैवीच २०७६ कातिक १६ गते भारतले लिपुलेक-लिम्पियाधुरा, कालापानी क्षेत्र भारतको राजनीतिक नक्सामा राखेर सार्वजनिक गन्यो । जसरी इण्डियन अक्युपाइड काश्मीरलाई भारत

● ● ●

केही सीमाविद्युत कालापानी राजाको आदेशमा

भारतलाई दिएको हावादारी कथा भनिरहेछन् ।

हालका चीनका राजदूत महेन्द्रबहादुर पाण्डे, परराष्ट्रमन्त्रीकै सिटमा बसेर राजाले दुई धोक्रो सुन लिएर कालापानी भारतलाई बेचिसकेको भनेका थिए । तिनको जिब्रो थुल्ने कि तिनलाई कठघरामा उभ्याएर प्रमाण माँग्ने ? नेपालको नेता भए पछि जे बोले पनि स्याबासी पाइन्छ कि ?

● ● ●

समाप्त पार्ने भारतीय षडयन्त्रबारे पर्याप्त जानकारी राख्ने चीनले ती घटनालाई किन नोटिसमा मात्र राख्यो ? यो बुझ्न नसकिने पहेली हो ।

र, त्यही चीनले २०७२ साल जेठ १ गते (सन २०१५ मे १५) बेइजिडमा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँग लिपुलेकबाट व्यापार बढाउने सम्झौता गन्यो । त्यो भूमागको हक्काला नेपाललाई सूचितसमेत गरेन ।

चीनलाई थाहा नभएर त्यो सम्झौता भएको थिएन । नेपालले कुट्टीनीतिक नोटिस पठाएपछि चीनले नेपालको भूमाग कब्जा गर्ने कुनै उद्देश्य नरहेको प्रतिक्रिया दियो । सम्भवतः चीन नेपालले आत्मरक्षाको हिम्मत गर्नुपर्याप्त भन्ने प्रतिक्षामा रहेको हुन्यसक्छ ।

बनायो । यसपछि भारतले ८ मे २०२० अर्थात २०७७ वैशाख २६ गते नेपालको लिम्पियाधुरा-लिपुलेक हुँदै मानसरोवरसम्म जाने र तिब्बतबाट भारतसँग व्यापार बढाउन रक्षामन्त्री राजमार्ग उद्घाटन गरायो ।

नेपालमा सङ्करदेखि ससदसम्म भारतको अतिक्रमणिरुद्ध आवाज उट्न थालेपछि भारतले सेनाक्षय एम एम नरभनेको मुखबाट मे १५, २०२० अर्थात २०७७ जेठ २ गते राजमार्ग भारतीय भूमिमा बनाएको हो, नेपालमा भइरहेको विरोध करैको इसारामा भएको भनेर स्पष्ट रूपमा चीनतिर इगित गरायो । तिनै रणभने कातिक २० गते नेपालको सुरक्षाको अन्तिम कडी नेपाली

सेनाको मानार्थ महारथी बन्ने कार्यक्रम घोषणा भइसकेको छ ।

इतिहास भन्छ- सन १९७६ को सुगाली समिधिको धारा ५ मा स्पष्ट लेखिएको छ- कालीनदीपूर्वको भूमाग नेपालको हो । चीन र भारतीय युद्ध हुने र नेपाली कालापानी क्षेत्र भारतको कब्जामा गएर नेपालले तनाव बेहोपुर्ण अवस्थाको घटना पाए हो यो ।

यही समिधिअनुसार बृतिश इण्डियालीन १९८७, १९८६ का नक्सामा कालापानी लिपुलेक नेपाली भूमाग देखाइएको छ ।

त्यसपछि भारतले एकापीय रूपमा बनाएको नक्सामा टिकर नदीलाई महाकाली भनेर जालफेल गरिएको सीमाविद्युत बताउँछन् । २०१८ सालको जनगणना गर्ने व्यक्तिहरू अर्थै ज्यौदै छन् र उमीडूल लिम्पियाधुरा, लिपुलेक, कालापानी क्षेत्र नेपालकै हो भनिरहेका छन् । तिरो तिरानदेखि अनेक प्रमाण देखाइरहेका छन् । २०१९ साल सम्मका पुस्तकहरूमा नेपालको चुच्चे नक्सा अकित छन् ।

२०७७ साल जेठ ५ गते कीपी ओलीको सरकारले लिम्पियाधुरा, लिपुलेक, कालापानीको भूमाग समावेश गरेर नेपालको वास्तविक चुच्चे नक्सा पारित गन्यो र संविधानमै समावेश भएर जारी भइसक्यो । भारतले जारी गरेको राजनीतिक नक्सा नेपालले अस्तीकार गरेभै नेपालले जारी गरेको नक्सा भारतले अस्तीकार गरेको छ ।

भारतले चीनको उक्साहटमा नेपाल लागेको बयान दिएपछि र चिनियाँ महिला राजदूतामाथि नेपालका प्रधानमन्त्री सेमेत लहसिएकाजस्ता साँचै अशोभानीय टिप्पणी भारतीहरूबाट भइरहेको सहन गर्न नसकेर चीनका परराष्ट्र प्रवक्ता भाओ लिजियाडले जेठ ६ गते बेइजिडबाट नरम वक्तव्य दिएका थिए- यो सामिला नेपाल र भारतीयको समस्या हो । आपसी मैत्री संवादबाट सुल्खाने कुरामा चीन विश्वस्त छ ।

भारतले लिपुलेक क्षेत्रमा बनाएको राजमार्गबाट भारतीय रैमिक भनिरहेका छन् ।

»» बाँकी ६ पेजता

साल्ट ट्रेडिङ कंपनीशन लिमिटेड
द्वारा प्रवर्द्धित
ग्राह्यांस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको मित्र बाहिर रावर कोट मे बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्ने न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिङ्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकाबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुरक्ष हुन्होस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

ओलीको हठले नेकपा विघटनको संघारमा

लोकेश ढाकाल

कमरेड केपी शर्मा ओली नेतृत्वमा ३ फागुन ०७४ मा गठन भएको नेकपाको एकल बहुमतप्राप्त शक्तिशाली वर्तमान सरकार तीन वर्ष पुगदानपुर्वै इतिहासकै सबैभन्दा निकम्मा सरकार साथित भएको छ। पक्किकार नेपाली काग्रेसको कार्यकर्ता भए तापनि लोकप्रियतासाथ दोसोपटक ओली प्रधानमन्त्री भइहँदा देश र जनताको पक्षमा केही गर्छन् कि भन्ने आशा थियो। अब उनलाई मत नदिने, तर आशावादी मजस्ता मतदाता मात्र होइन, ओली र ओलीको दललाई भोट हाल्ने आममतदाता ओली सरकारको बितेको भर्हौ तीन वर्षको भ्रष्टाचार, कुशासन र पार्टीको रेबेयाबाट पूरे निराश भएका छन्।

लोकप्रिय मतले चुनाव जितेर देशको कार्यकरी प्रमुखको दोसो पारी खेलिरहेका ओलीको विगत करिब तीन वर्ष भ्रष्टाचार, कमिसनतन्त्र, कुशासन, आन्तरिक द्वन्द्व र भण्डा गर्दैमा बित्यो। सरकार कमिसन ऐजेन्ट, कुख्यात ठेकेदार, बिचौलिया र माफियाको चक्रव्युहमा नराप्रोसेंग फस्यो। मेकिसकोमा सरकार ड्रग्स माफियाको नियन्त्रणमा हुन्छ भन्ने सुनिश्चयो। त्यस्तै, ओली सरकार एक प्रकारले कमिसन ऐजेन्ट, बिचौलिया र माफियाको कब्जामा पन्यो।

भ्रष्टाचारीलाई हेर्दिन भन्ने प्रधानमन्त्री स्वयं भ्रष्टाचारीको प्रतिरक्षामा उत्तरु र तिनैको धेरामा देखिनु देशकै नियति र दुर्भाग्य हो। प्रधानमन्त्रीको रूण स्वास्थ्य, कार्यक्रमता र कुशलताको अभाव, कमजोर नैतिक शक्ति त छँदैछ, आफैलैई सम्भालेर पार्टी र सरकार सञ्चालन गर्न नसक्ने, केवल दम्भ र हठ प्रदर्शन गर्दैमा उनको यो समय बित्यो। कोमिटि-१९ महामारीको उपचारबाट हात छोडेपछि आमजनताका लागि सरकार हुनुको औचित्य पनि सकिएको छ।

निर्वाचनबाट नेपाली काग्रेसको स्पष्ट बहुमत प्राप्त शक्तिशाली सरकार बनेको थियो। ०४६ सालको जनआन्दोलनको सफलतापछि भएको पहिलो संसदीय निर्वाचनमा जनआन्दोलनका लोकप्रिय कमान्डर गणेशमान सिंह चुनाव नै लड नुभएन। अन्तरिम सरकारका सफल एवं लोकप्रिय प्रधानमन्त्री कृष्णप्रसाद भट्राई चुनाव लडेर पनि पराजित हुनुभयो। दुई शीर्ष नेताको संसदमा अनुस्थितिले पार्टीको

सक्नुपर्छ। आफै मात्र सत्ताको मोज गर्न, बाँकी मेरा विरोधी थुक निल्दै दुलुदुलु हेरेर बसून भन्ने अहंकार नै ओलीको सबैभन्दा ढूलो रोग हो र उनको संकटको कारण पनि यही हो। निरन्तरका एकलौटी स्वेच्छाचारी कदम, अहंकार र अपमानबाट आजित भएका प्रचण्ड, माधव नेपाललगायतको प्रतिशोधको अग्निले कुनै पनि दिन ओलीको दम्भ र हठलाई दग्ध गर्न सक्छ। सत्ताको दम्भ र उन्मादका बीच ओलीले काग्रेसको इतिहासको घटनाबाट अलिकति पाठ सिक्न चाहेको भए सायद उनलाई आफैनैबाट राजनीतिक संकट उन्पन्ह हुन्नथ्यो। ०४८ को

तेस्रो वरीयताका नेता गिरिजाप्रसाद कोइरालालाई संसदीय दलमा चुनौती दिने कोही थिएन। उहाँ निर्विरोध संसदीय दलको नेता चुनिएर काग्रेसको एकमना सरकारको शक्तिशाली प्रधानमन्त्री बन्नुभयो। तर, प्रधानमन्त्रीको स्पमा गिरिजाप्रसाद कोइरालाले ओलीकै शैलीमा संसदीय दलमा बहुमतको दम्भमा पार्टीका दुई शीर्ष नेतालाई बेवास्ता गर्दै स्वेच्छाचारी ढगाले एकले हिँड्ने प्रयास गर्दा कोइराला सरकार राजनीतिक दुर्घटनामा पयो। तत्कालीन प्रधानमन्त्री कोइराला ओलीजस्तो असफल र कमजोर प्रधानमन्त्री थिएनन्। उनको उमेर,

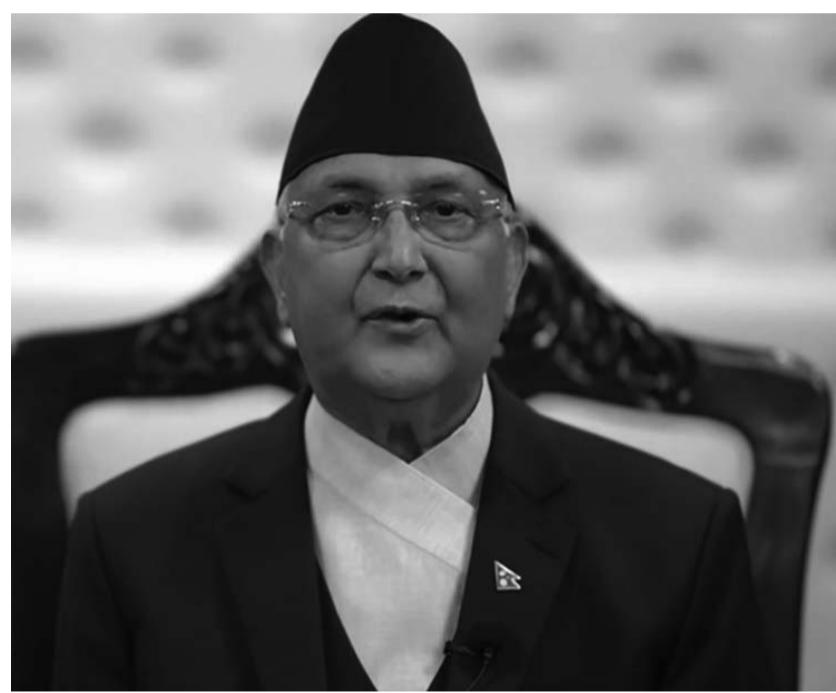
सक्नुपर्छ। आफैना वैधानिक-अवैधानिक अनुचरको वैशाखी टेकेर सत्ताको स्टेरिड समातेका ओलीसँग बदल लिन त प्रचण्ड, नेपाल र भलनाथ खनाल संसदिभत्रै दाउ हेरेर बसेका छन्।

ओलीभन्दा पहिले नै पार्टीको नेतृत्व सम्हालिसकेका र देशको प्रधानमन्त्री बनिसकेका उनीभन्दा अग्रज नेपाल र खनाल सारसाँदा छन्। त्यसैगरी, १० वर्षीय कथित सशस्त्र क्रान्तिबाट नाटकीय ढगाले उदाएका तत्कालीन माओवादी कमान्डर प्रचण्ड पनि अहिलेसम्म साथमै छन्। नारायणकाजी श्रेष्ठ, वामदेव गौतमलगायतका ओलीसमानका अन्य

स्पष्ट बहुमतप्राप्त सरकार सञ्चालन गर्ने दुर्लभ अवसर पाएको हो। नेकपाको सरकार नै नदेखी संस्थापक नेता पुष्टलाल बिते। जबजका अधिष्ठाता मदन भण्डारीले पनि नेपाली राजनीतिमा कम्युनिस्ट सरकार देखा पाएनन। नेपाली राजनीतिको पहिलो कम्युनिस्ट सरकारको नौ महिना नेतृत्व गर्न भ्याएका नेता मनमोहन अधिकारीले ओलीको जस्तो शक्तिशाली बहुमतको सरकारको नेतृत्व गर्न पाएनन। ओली इतिहासमै कम्युनिस्ट पार्टीको बहुमतप्राप्त सरकारको दुर्लभ नेतृत्व गर्न पाउने भाग्यमानी कम्युनिस्ट नेता त भए, तर देश र कम्युनिस्ट आन्दोलनका लागि भने अभिशाप हुँदै छन्।

कम्युनिस्ट पार्टी स्थापनाको विगत ७७ वर्षमा नेपालका कम्युनिस्टले आफैनै बुतामा सफल एउटै क्रान्ति वा आन्दोलन गरेका छन्। ००६ सालमा स्थापना भए पनि काग्रेसले गरेको ००७ सालको क्रान्तिमा यिनीहरूको कुनै भूमिका थिएन, किनभने तिनसाका यिनीहरूको संगठन थिएन। त्यसैको परिणाम हो ०१५ सालको पहिलो संसदीय निर्वाचनमा कुल ०१९ सिटमा कम्युनिस्टले चार सिट हात पारेका थिए। ०४६ सालको जनआन्दोलनमा नेपालका कम्युनिस्ट काग्रेसकै पछि लागेका हुन्। ०६२/६३ को आन्दोलनमा माओवादी १० वर्ष सशस्त्र द्वन्द्वबाट परिवर्तन सम्भव नदेखेर थकित-गलित भएर सात दलसँग सम्झौता गर्न आइपुगेका र सात दलको नेतृत्वमा भएको दलमा बहुल्यता कम्युनिस्टलो देखिए तापनि नेतृत्व काग्रेसकै थियो। तत्कालीन कोसी अञ्चल कोर्डिनेसन कमिटीका नामबाट कम्युनिस्टहरूले क्रान्तिका नाममा व्यक्तिहत्या सुरु गरेका थिए। माओवादीले ०५२ सालबाट १० वर्षको कथित सशस्त्र क्रान्तिबाट करिब ७७ हजार नेपालीले ज्यान गुमाउँदासम्म क्रान्ति सफल हुने सम्भावना नदेखेर नै नेपालका कम्युनिस्ट रणनीतिक तहमा हिजो आफैले संसदीय व्यवस्थालाई बोकाको टाउको देखाएर कुरुकरो मासु बेच्ने थलो भनी सङ्गा दिएर आलोचना गरेकै ठाउँमा आएका हुन्।

>>> बाँकी ६ पेजमा

निर्वाचनबाट नेपाली काग्रेसको स्पष्ट बहुमत प्राप्त शक्तिशाली सरकार बनेको थियो।

०४६ सालको जनआन्दोलनको सफलतापछि भएको पहिलो संसदीय निर्वाचनमा जनआन्दोलनका लोकप्रिय कमान्डर गणेशमान सिंह चुनाव नै लड नुभएन। अन्तरिम सरकारका सफल एवं लोकप्रिय प्रधानमन्त्री कृष्णप्रसाद भट्राई चुनाव लडेर पनि पराजित हुनुभयो। दुई शीर्ष नेताको संसदमा अनुस्थितिले पार्टीको

स्वास्थ्य र काम गर्ने क्षमता राप्रो थियो। ओलीको तुलनामा व्यक्तित्व पनि उच्च थियो। परिवर्तित परिवेशमा अनेक चुनौतीका बाबुजुद सरकारले राप्रो काम गरिहेको थियो। यति हुँदाहुँदै पनि संसद बाहिर रहेका पार्टीका दुई शीर्ष नेतासँग राजनीतिक समझदारी बनाउन नसकदा संसदीय दलमा बहुमत हुँदाहुँदै आफैने कारणले साडे तीन वर्षमा कोइराला सरकार पतन भयो। अत्यन्त रूण शरीर लिएर कमजोर एवं विवादास्पद तरिकाले

नेता पनि मौकाकै खोजीमा ढुकेर बसेका छन्। तर, सबैलाई ठेगान लगाएर पार्टी र सत्तामा एकले राज गर्दै भन्ने ओलीको कल्पना एउटा नमिटो राजनीतिक दुर्घटनामा समाप्त हुने देखिन्छ।

कार्ल मार्क्सले युरोपमा लेखेको कम्युनिस्ट घोषणापत्रलाई शिरोपर गर्दै नेपाली युवाहरूले ००६ सालमा नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी गठन गरेका थिए। पार्टी गठनको ६८ वर्षपछि मात्र नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीले पहिलोपटक नेपालमा

Every game. Everything about the game.

Sabai Khel

www.sabalkhel.com
 /sabalkhel
 info@sabalkhel.com
 sabalkhel@gmail.com

For Advertisement: sabaikhel@gmail.com

'रोग लाग्नै नदिनु, प्रयत्न तपाईंको कही भए, उपचारमा साथ दिने वाचा हाम्रो'

रु. ५० लाख सम्म घातक रोगहरूको उपचार खर्च*

फोबोसी रोग	पार्किंसन्स	ब्यान्सर	पूर्ण अध्यात्म	कोमा	महाप्रमाणी शन्याक्राया	पहिलो दृग्धधातु
बेट रिएविंग	परमनरी श्वसनी उच्चकारा	ब्रेन म्यारो प्रत्यारोपण	अल्जाइमर	मालिस्क्यात	मल्टिफ्लू स्वन्वरोत्स	तेश्री डिप्मान-पालको
मार्गिला विकालता	कलेजा विकालता	अंग पक्षाधात	मार्गिला प्रत्यारोपण	प्रत्याक्रिया	मुक्ति भन्भहरूको मरमत	

क्रिकेट जीवन अमूल्य छ...

● एनसेलले 'इन्डलेस कुराकानी प्लस' अफरमा घटायो शुल्क

एनसेलका प्रिपेड ग्राहकले एनसेल नेटवर्कभित्र तथा अन्य नेटवर्कमा रहेका आफ्ना परिवार, आफन्त र साथीभाइसँग अब सुलभ दरमा धैर्य कुराकानी गर्न सक्ने भएका छन्। एनसेल अजियाटा लिमिटेडले आफ्नो 'प्लस' थिमअन्तर्गत रहेको 'इन्डलेस कुराकानी प्लस' अफरमा सुविधा बढाएपछि दर सस्तो भएको हो। यसअन्तर्गत भाइस प्याक सुचारू गर्ने ग्राहकले अन्य नेटवर्कमा करसहित १ रुपैयाँ २८ पैसामा कुरा गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ। अन्य अवस्थामा एनसेल नेटवर्काहिरको नेटवर्कमा कल गर्दा

प्रतिमिनेट २ रुपैयाँ ५४ पैसा लाने गरेको छ।

एनसेलले यही योजनाअन्तर्गत, भाइस प्याक लिएर खपत गरेका ग्राहकका लागि एनसेल नेटवर्कभित्रको कल शुल्क पनि घटाएको जनाएको छ। भाइस प्याक लिएका ग्राहकले हरेक दिनको तोकिएको नियिकत ग्राहकको अवस्थामा ६४ पैसा प्रतिमिनेटमा एनसेल नेटवर्कभित्र कुराकानी गर्न सक्ने जनाइएको छ। योजनाअन्तर्गत प्रिपेड ग्राहकले ७ दिन, ९५ दिन वा ३० दिनको समयावधि रहेको भाइस प्याक आफ्नो आवश्यकताअनुसार सुचारू गर्न सक्ने जनाइएको छ। हरेक प्याकको फरक-फरक दर तोकिएको छ। समयसीमा रहेको प्याकमा ग्राहकले ९५ रुपैयाँ ७७ पैसामा ७ सय मिनेट अन नेट टक टाइम पाउने जनाइएको छ।

जुन ७ दिनसम्म हरेक दिन १ सय मिनेट टक टाइम हुनेछ। त्यस्तै, १ सय ११ रुपैयाँ ५४ पैसामा १५ दिने प्याक सुचारू गरी प्रत्येक दिन १ सय २५ मिनेट, ३ सय ८९ रुपैयाँ ७९ पैसामा ३० दिनको प्याक लिएर हरेक दिन १ सय ५० मिनेट अन नेट टक टाइमको फाइदा लिन सक्ने कम्पनीले जनाएको छ।

● माछापुच्छे बैंकले डिजिटल दक्षिणा पठाउँदा क्यासब्याक दिने

माछापुच्छे बैंक लिमिटेडले दसैको अवसरमा माछापुच्छे मोबाइल मनीमार्फत डिजिटल दक्षिणा पठाउने ग्राहकलाई आकर्षक क्यासब्याक प्रदान गर्न भएको छ।

बैंकले कोभिड-१९ को जोखिम बढौदै जाँदा नगदरहित कारोबारलाई जोड दिँदै दसैमा दक्षिणा डिजिटल माध्यमबाट पठाउनेलाई १ सय रुपैयाँसम्म क्यासब्याक दिने भएको हो।

टीकाको दिनदेखि पूर्णिमासम्म माछापुच्छे बैंकको मोबाइल बैंकिङ एप माछापुच्छे मोबाइल मनीमार्फत जुनसुकै बैंकको खातामा दक्षिणा पठाउँदा ग्राहकले उक्त क्यासब्याक प्राप्त गर्न सक्ने जनाइएको छ।

● नबिल बैंकलाई एडिबीको अवार्ड

नबिल बैंक लिमिटेडलाई २०२० का लागि एसियाली विकास बैंक-द्रेड एन्ड सप्लाई चेन फाइनान्स प्रोग्रामले नेपालको अग्रणी पाठनर बैंकका रूपमा मान्यता दिएको छ।

एसियाली विकास बैंकको फाइनान्स प्रोग्राम व्यापार वितको बजारलाई उत्थान गर्दै व्यापार बढावा दिने उद्देश्यका साथ बैंकहरूलाई ग्यारेन्टी र ऋण प्रदान गर्ने इकाइ हो।

नबिल बैंकले १ जुलाई २०१९ देखि ३० जुन २०२० सम्म नेपालमा द्रेड एन्ड सप्लाई चेन फाइनान्स प्रोग्रामसँग सबैभन्दा बढी कारोबार रेकर्ड गरेको बैंकले जनाएको छ।

● साढे तीन महिनामा

पुँजीगत खर्च ७ प्रतिशत

कोभिड-१९ का कारण विकासका काम कम हुँदा सरकारको पुँजीगत खर्च कमजोर देखिएको छ। चालू आर्थिक वर्षको साढे तीन महिना पुरानै लाग्दा पुँजीगत खर्च ७ प्रतिशत मात्र देखिएको छ। सरकारले चालू आर्थिक वर्षका लागि पुँजीगततर्फ कुल ३ खर्च ५२ अर्ब ११ करोड रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छ। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयका अनुसार ११ कातिकसम्मा ७.१४ प्रतिशत अर्थात् २५ अर्ब ११ करोड रुपैयाँ पुँजीगत खर्च भएको छ। कोभिड-१९ का कारण विकास निर्माणका कार्यहरू निरन्तर सञ्चालन हुन नसकदा चालू आर्थिक वर्षको सुरुदेखिए नै पुँजीगत खर्च च्यून देखिएको अर्थ मन्त्रालयले उल्लेख गरेको छ। कोरोनाका कारणले विकास निर्माण कम भए पनि गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा भने यस वर्ष पुँजीगत खर्च केही बढेको देखिएको छ।

गत वर्षको १० कातिकसम्म सरकारले २१ अर्ब ८१ करोड रुपैयाँ पुँजीगत खर्च गरेको थिए। जुन विनियोजित कुल ४ खर्च ८ अर्ब रुपैयाँको ५.३५ प्रतिशत हो। साढे तीन महिनामा भएको पुँजीगत खर्च गत वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ७७९ प्रतिशत बिन्दुले बढी हो। कोभिडका कारण विकासका काम प्रभावित भएकाले पुँजीगत खर्च कम देखिएको कार्यालयका प्रवक्ता ज्ञानेन्द्र पौडेल बताउँछन्। नेपालमा सामान्यतः दसै-तिहारपछि मात्र विकास निर्माणका गतिविधिले गति लिने गरेको देखिएको। आर्थिक वर्षको ३-४ महिनासम्म पुँजीगत खर्च च्यून नै हुने गरेको छ।

१५ जेठमै बजेट आएको भए पनि साउन-भदौसम्ममा विगतमा भई टेक्कर प्रकाशन गर्नेलगायत

क

कपोरेट

प्रक्रियागत काममै अल्पिने हुँदा काम नहुने गरेको अर्थका अधिकारीहरू बताउँछन्। ११ कातिकसम्ममा सरकारले विनियोजित कुल बजेट १४ खर्च ७४ अर्ब ६४ करोड रुपैयाँको १५.१३ प्रतिशत अर्थात् २ खर्च २३ अर्ब ५ करोड रुपैयाँ खर्च गरेको छ। चालूतर्फ विनियोजित कुल १ खर्च ४८ अर्ब १४ करोडको २०.४९ प्रतिशत अर्थात् २ खर्च २३ अर्ब ५ करोड रुपैयाँ खर्च भएको महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले उल्लेख गरेको छ।

पुँजीगत खर्चजस्तै सरकारी राजस्व आयसमेत च्यून नै देखिएको अर्थिक वर्षको साडे तीन महिना वित्ती लाग्दा कुल लक्ष्यको १८.४४ प्रतिशत अर्थात् १ खर्च ८६ अर्ब ६० करोड रुपैयाँ राजस्व संकलन भएको छ। चालू आर्थिक वर्षमा सरकारले कुल १० खर्च ११ अर्ब ७५ करोड रुपैयाँ राजस्व संकलन गर्न लक्ष्य लिएको छ। यस अवधिमा सरकारको कुल प्राप्ति २ खर्च १५ अर्ब रुपैयाँ पुगेको छ।

● नेप्से तीन वर्षयताकै

उच्च बिन्दुमा

दसैलगते खुलेको सेयर बजारमा नेप्से परिसूचक करिब तीन वर्ष तीन महिनायताकै उच्च बिन्दुमा पुगेको छ। वाणिज्य बैंकहरूको लाभसामा बोनसको हिस्सा बढ्न थालेसँगै बजारमा उछाल देखिएको हो। दसैअधि पनि बजार वृद्धि हुँदै आए पनि वर्षकै उच्च बिन्दुनिजिक पुग्दा अनिश्चय देखिएको थिए।

बुधबार एकै दिन नेप्से परिसूचक ४९ दशमलव २० अंकले बढ्दा भने तीन वर्षअंगाडिको उच्चाइमा पुगेको छ। नेप्से १ हजार ६ सय ४७ दशमलव ४५ बिन्दुमा पुगेको हो। यसअधि नेप्से २६ साउन ०७४ मा १ हजार ६ सय ५३ बिन्दुमा थिए। नेप्से हालसम्मकै उच्च बिन्दु १ हजार ८ सय ८१ भन्दा २ सय ३४ अंकले तल छ। यससँगै बजार २२ खर्च रुपैयाँको भएको छ। बुधबार बजारमा रहेका सबै सेयरहरूको कुल मूल्य २२ खर्च १ अर्ब रुपैयाँको भएको हो। यो हालसम्मकै उच्च हो।

वाणिज्य बैंक समूहगत परिसूचकमै सबैभन्दा धेरै सुधार भएको छ। यो समूहमा सबैभन्दा धेरै ४ दशमलव २७ प्रतिशत (५५ दशमलव १५ अंक) ले वृद्धि भएको हो। हालसम्म सञ्चालनमा रहेकमध्ये ७ वाणिज्य बैंकले लाभांश घोषणा गरिसकेका छन्।

न्यूनतम १० प्रतिशतभन्दा धेरै लाभांश प्रस्ताव गरेका बैंकहरूमध्ये दुईबाहेका सबैले १० माथि बोनस सेयर दिने घोषणा गरेका छन्। प्रतिफलका आधारमा कम प्रतिफल भए पनि बोनस सेयरको हिस्सा धेरै हुँदा भने यो समूहमा लगानीकर्ताको आकर्षण बढेको हो। सेयर बजारमा ४५ प्रतिशतभन्दा धेरै भार हरेको वाणिज्य बैंक समूहमा सुधार हुँदा नेप्से ले नयाँ उचाइ भेटेको हो।

कला/साहित्य

पहिलो मुस्लिम हिरोइनको दर्शै शुभकामना

नेपालकै पहिलो मुस्लिम हिरोइनका रूपमा परिचित सानीया खानले हिन्दू धर्मालम्बीको महान पर्व बडा दशैको समस्त नेपालीमा शुभकामना व्यक्त गरेकी छन्। आफू मुस्लिम समुदायको भए तापनि हिन्दू धर्म र संस्कारप्रति अगाड स्नेह र श्रद्धा रहेकाले सम्पूर्ण नेपालीलाई दशैको शुभकामना व्यक्त गरेको उनी बताउँछन्।

'म सबै धर्म र संस्कारप्रति उत्तिकै सम्मान व्यक्त गर्दछु,' सानीया भनिन्, 'आफूले नमाउने भए तापनि मलाई हिन्दू चाडपर्व निकै रमाइलो लाग्छ। त्यसैले सबै नेपालीमा बडादशैको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्न न्यूनगर्दछु।'

अहिले देशमा कतिपयले जातीय तथा धार्मीक आस्थाका आधारमा नेपाली-नेपालीमा विभेद र विभाजन ल्याउने प्रयास गरिरहेका छन्। त्यसमा भने आफूलाई निकै दुख लाने गरेको सानीया बताउँछन्।

'मानिस हामी सबै एउटै हैं। तर यहाँ जात या धर्मको नाममा विभेद गर्न खोजिन्छ, खोजिएको छ। जो विल्कुलै गलत छ,' उनी भनिन् 'म मुस्ल

गोयलसँग्..

सभापति शेरबहादुर देउवाले आफूहरूले भारतीय जासुसी संस्थाका प्रमुख गोयलसँग भेटघाट नगरेको विज्ञितिमाफत जानकारी दिएका छन्। भारतीय जासुसी संस्था र का प्रमुखसँग प्रधानमन्त्रीले गरेको भेटघाटका विषयमा कांग्रेसले के के विषयमा छलफल भयो भनेर त्यसको जानकारी मागिरहेका बेला प्रधानमन्त्रीले देशबासीका नाममा दिएको सन्देशमा केही उल्लेख गरिएको छैन। प्रधानमन्त्रीले कोरोना भाइरसका बारेमा मात्र बोलेका छन्। प्रधानमन्त्रीको सम्बोधनमा कोरोना भाइरसका संक्रमितहरूको उपचार गर्ने

दायित्व सरकरको भएको बताएतापनि गरिब जनतालाई दिँदै आएको निःशुल्क परीक्षण र उपचार सुविधा नखोसिएको र पैसा तिरेर उपचार गराउनु नसक्ने व्यक्तिको परीक्षण र उपचार सरकारले निःशुल्क गर्ने उदघोष गरेपनि व्यवहारमा त्यो हुन सकिरहेको छैन। धनीमानी र हुनेखानेहरूले पहिलदेखि नै शुल्क तिरेर परीक्षण र उपचार गराउँदै आएका छन्। पछिल्लो समयमा सरकारी अस्पतालहरूले शुल्क तोकेर शुल्क नुस्खाएसम्म परीक्षण र उपचार गर्न नसक्ने जानकारी गराउँदै आएका छन्। सरकारी अस्पतालहरूले निःशुल्क उपचार र परीक्षण गर्न नसक्ने सूचना जारी गरिसकेको अवस्थामा त्यसलाई खारेज गर्ने प्रधानमन्त्रीको

सन्देशमा कहिं कतै उल्लेख नगरिएको हुनाले त्यसको समेत विरोध भएकोछ। केही प्रदेश सरकारहरूले निःशुल्क उपचार र परीक्षण गर्ने उदघोष गरिरहेको बेला प्रधानमन्त्रीले सबैको निःशुल्क उपचार र परीक्षण गराउने उदघोष गर्नुपर्नेमा प्रधानमन्त्री ओली चुकेका छन्।

संविधानले नै जनतालाई स्वास्थ्य, शिक्षा, निःशुल्क हुने भनेर अधिकार दिएको भएपनि सरकार आफ्नो दायित्व र कर्तव्यबाट चुकेको हुनाले जनताले सरकारलाई के का लागि कर तिर्ने भनेर प्रश्न समेत उठेको छ। नागरिकलाई बचाउने दायित्व सरकारकै भएपनि पैसा नहुने नागरिक मर भन्न सरकारले सक्छ र ?

प्रधानमन्त्री...

प्रधानमन्त्री ओलीले देशबासीको नाममा दिएको सन्देशका बेला प्रयोगमा ल्याइएको नेपालको निशान छापमा संसदले संविधान नै संशोधन गरी नेपालको भूमि कालापानी, लिलुलेक र लिम्पियाधुरासहितको नेपालको नक्सालाई निशान छापमा नराख्नु ओली सरकारको गेरिजिम्मे वारीपन हो। निशान छापबाट नेपालको चुच्चे नक्सा हटाइयो भनेर भारतीय सञ्चार माध्यमले समाचार प्रकाशित प्रसारित गरिरहेको भएपनि त्यस

विषयमा ओली सरकार मौन रहनुले के सकेत गर्दछ ?

मुख्यमन्त्री पोखरेलले भारतीय प्रधानमन्त्रीको दूतका रूपमा गोयल नेपाल आएको बताइरहेका बेला परराष्ट्रमन्त्री प्रदीप ज्ञानालाई समेत गत आइतवार कान्तिपुर रेडियोलाई दिएको अन्तर्रातार्तामा त्यसै भनेका छन्। यदि गोयल भारतीय प्रधानमन्त्री दूतका रूपमा नेपाल भ्रमण आएर प्रधानमन्त्री ओलीसँग गोप्य वार्ता गरेका हुन् भने किन प्रधानमन्त्रीले त्यस विषयमा आफ्नै पार्टीका नेता र प्रमुख

प्रतिपक्षी दललाई त्यस विषयमा जानकारी गराएनन त ? नेपाल भारतीयको विग्रिएको सम्बन्ध सरकार एकलै समाधान गर्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको र सबै राजनीतिक दलहरूको सहयोग र समर्थन नभएसम्म समस्याको समाधान हुन सक्दैन। मध्यरातमा आफ्नो मर्यादाक्रमलाई समेत ध्यान नदिई एउटा जासुसी संस्थाको प्रमुखसँग भेटनुको अर्थात जनाले थाहा पाउनु किन नर्ने ? त्यो जासुसी संस्था विवादित रहेको प्रष्ट भएको छ। त्यस विषयमा सरकारले जानकारी दिने कि ?

संकटमा पर्दै आएका छन्।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका वरिष्ठ नेता माधव नेपालले त कहीं दिन पहिले केपी ओली नेतृत्वको सरकार दरौं, तिहारपछि ढलन सक्छ भन्ने अभियक्ति समेत दिएका हुनाले सत्ताधारी दलभित्रको अन्तरिक द्वच्छ कुन हडसम्म पुगेको रहेछ भन्ने प्रष्ट भएको छ। नेपालप्रिय पार्टीका कार्यकारी अध्यक्ष पुष्कमल दाहाल वरिष्ठ नेताहरू माधव नेपाल, भलानाथ खनाल र प्रवत्ता नारायणकाजी श्रेष्ठसहितका नेताहरूका पछिल्ला अभियक्ति सुन्दर प्रष्ट हुँच अहिले पनि नेपाल एक हुन सकेको छैन र अहिलैकै अवस्था कायम भए नेपाल विभाजन हुन सक्छ भनेर।

पार्ने आरोप लगाएका छन्।

आर्थिक र सामरिक रूपमा चीन पछाडि छ भन्ने गरिएकोमा यसपटक चीन अमेरिकाको हाराहारीका शक्तिराष्ट्र बनेसकेको अनुभव हुन पुगेको छ।

बाइबलमा लेखिएको थियो- २७ औं शताव्दी एड्ग्लो रेसको हुनेछ। चीनले विश्वसक्ति बन्ने बाजी मार्न तरखरामा लागेको देखिन्छ।

खेल खोज्याएको छ। कर्णाली प्रदेशमा तत्कालिन माओवादीका नेता महेन्द्रबहादुर शाही मुख्यमन्त्री रहेका छन्। त्यही कारण नेपाल पक्षका सांसदहरूलाई मन्त्रीको लोभ देखाएर फेरी डाड्ला ठेकेर टाउकोमा प्रहर गर्ने राणीति दाहालले लिएको एक नेताले बताएका छन्।

सम्बन्ध कुन उचाइमा पुग्छ होला ? यस्तो कार्य देशभक्ति नै हो भनेर दुई तिहाइले भनेपछि सबैले मानिन्दिपर्ने ? संसद, सांसद, नागरिक समाजको जिब्रो चाहिं भारले नै टालिएको हो त ?

एनएमएका महासचिव गुरुड युआइएएको व्यवस्थापन समितिमा

नेपाल पर्वतारोहण संघ (एनएमए)का महासचिव कुलबहादुर गुरुड इन्टरनेशनल कलाइबिड एन्ड माउन्टेनिगरिङ फेडरेशन (युआइएए)को म्यानेजमेन्ट कमिटीको सदस्यमा निर्वाचित भएका छन्। उनको कार्यकाल चार वर्षको हुनेछ।

शनिवार रात भएको युआइएएको भर्नुअल साधारणसभामा एनएमएको तर्फबाट गुरुड निर्वाचित भएका हुन्। युआइएए पर्वतारोहण क्षेत्रका संस्थाको अन्तर्राष्ट्रिय महासंघ हो। पर्वतारोहण र पर्वतीय समुदायको विकासमा यसले काम गर्दै आएको छ। यसअधि एनएमएको पूर्वअध्यक्ष जिम्बा जाड्यु शेर्पा सन् २०१६, मा युआइएएको म्यानेजमेन्ट कमिटीको सदस्यमा निर्वाचित भएका थिए। युआइएएको सदस्यमा निर्वाचित हुने गुरुड दोस्रो नेपाली हुन्। युआइएएको मानार्थ सदस्यको स्थान आडिलिरिड शेर्पा र माउटेन प्रोटेक्सन कमिसनमा डा. गोपेश गुरुड सदस्य छन्।

महासचिव गुरुडले युआइएएको सचिवालय सदस्यमा निर्वाचित हुने नेपाली पर्वतीय पर्यटनका लागि महत्वपूर्ण अवसरको स्थान आफ्ले भूमिका खेल्ने बताए। उनले पर्वतीय पर्यटनको विश्व मञ्चमा नेपाल र नेपालको पर्यटनलाई थप महत्वपूर्ण स्थान दिलाउन आफ्ले भूमिका खेल्ने बताए। गुरुडले आरोही गाइड तथा सहयोगीहरूको सामाजिक सुरक्षा, पर्वतीय समुदायको विकास र उनीहरूको संरक्षितको संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तनको सम्बोधनलगायतका क्षेत्रमा युआइएएले भूमिका खेल्न सक्ने बताए।

दाता...

छ। नेता नेपालल आत्मनिर्यको अधिकारसहितको पक्षमा कहिलै रहनुभएको छैन। कर्णाली प्रदेशमा नेपाल पक्षमा रहेका सांसदहरूलाई मन्त्रीको लोभ देखाएर दाहालले

नरवणेको...

पानी पानी। सुरालमै सू भनेको यही हो। यस्ता क्रियाकलापले नेपाल र भारतको

विषादी परीक्षण

प्रयोगशालामा पूर्वाधार अभाव

भारतबाट भित्रने फलफूल तथा तरकारीको विषादी परीक्षण गर्ने विषादी अवशेष द्वात विश्लेषण प्रयोगशाला पूर्वाधार अभाव भेलिरहेको छ। प्रदेश १ का

तीनवटा जिल्लाका विभिन्न नाका भएर भारत दुँदै नेपाल भित्रने तरकारी तथा फलफूल परीक्षण यही प्रयोगशालामा हुने गरेको छ। तर, पूर्वाधार अभावका कारण प्रयोगशाला एउटा सानो कोठाबाट सञ्चालन भइरहेको छ।

विर्तामोड-५ रिथ कृषिथोक्मा कृषि बजार व्यवस्थापन समितिले दिएको एउटा कोठामा सञ्चालन भइरहे पनि पूर्वाधार निर्माणमा सरोकारबाट निर्माणमा सरोकारबाट निर्माणमा समर्थन नै समस्या आउने गरेको साह बताउँछन्। एउटै कोठामा भैमिल र अभावका कार्यालयमा सुनसरीको भन्टाबारी, मोरडको रानी, भासापाको गर्दा भन्ने भद्रपुर भन्नारबाट आउने गरेको साह बताउँछन्। एउटै कोठामा मैसिन, केमिकल र कर्मचारी बस्ता कर्मचारी नै बिरामी हुने समस्या देखिन्छ। जिल्लामा भैमिल र अभावका कार्यालयमा आएको थिए।

तीन वर्षअधि संचयी सरकारको मातहत रहने गरी स्थापना भएको कार्यालयमा पर्याप्त कोठा मात्र होइन, कर्मचारी पनि छैनन। जसका कारण तीन जिल्लाका चार नाकाबाट आउने विषादीको नमुना परीक्षण गर्न समस्या हुने गरेको कार्यालय प्रमुख साहले बताए। त्रिभुवन र उत्तरको अवस्थामा भैमिल कर्मचारी देखिन्छ। देखिन्छ। नगरपालिकाले एउटै कोठामा आउने वर्षाधिक सम्भावनामा आउने गर्ने अ